

We Lwowie, dnia 17. stycznia 1907.

Aleg 12

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie podwyższenia płac nauczycielstwa szkół ludowych.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzenia z 21. listopada 1905 powziął Wys. Sejm w sprawie polepszenia płac nauczycielstwu szkół ludowych następujące uchwały:

„1. Sejm odstępuje wnioski i petycje o polepszenie płac nauczycieli szkół ludowych Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby po porozumieniu się z c. k. Radą szkolną krajową, przedłożył Sejmowi wnioski dotyczące się tej sprawy, skoro tylko środki finansowe kraju na to pozwolą.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przy przyszłej bądź to ogólnej bądź stopniowej regulacji płac nauczycielskich miał w szczególności na oku następujące punkta:

a) uwzględnienie w wyższym stopniu nauczycieli obarczonych rodziną, aniżeli innych;

b) podniesienie dodatków pięcioletnich;

c) zabezpieczenie wszystkim nauczycielom na wsi mieszkania i opału w naturze“.

Na podstawie powyższego upoważnienia, postanowił Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii c. k. Rady szkolnej krajowej, przedłożyć Wys. Sejmowi już obecnie projekt całkowitej regulacji płac nauczycielskich.

Wybór chwili takiego przedłożenia zawarowany został przez Wys. Sejm zastrzeżeniem: „Skoro środki finansowe kraju na to pozwolą“. Jakkolwiek ograniczenie to zdaje się wskazywać, że środków na pokrycie projektowanego wydatku szukać należy w własnych dochodach a dochody te w obecnej chwili żadnych na to nie dostarczają funduszków i znaleźć je można tylko w podwyższeniu dotychczasowych dodatków do podatków — i jakkolwiek nie można twierdzić, aby obecna chwila była odpowiednią do podwyższenia ciężarów opodatkowanych, a tem samem nie można twierdzić, że środki finansowe kraju na poniesienie tak znacznego wydatku pozwalają, to jednak Wydział krajowy nie widzi możliwości odroczenia regulacji płac nauczycielskich do owej nieoznaczonej i niepewnej chwili, w której znaczny stały wydatek z regulacji tej wynikający, będzie mógł być pokrywanym z własnych dochodów kraju bez dalszego obciążania ludności opodatkowanej.

Projekt Wydziału krajowego oparty jest na następujących zasadach:

1. Podwyższenie płacy otrzymają wszyscy stali nauczyciele i nauczycielki oraz nauczyciele tymczasowi posiadający zupełną albo tylko częściową kwalifikację.
2. Podwyższenie obejmuje wszystkie trzy działy dochodów służbowych nauczycielstwa t. j. płacę główną, dodatek na mieszkanie i dodatki pięcioletnie.
3. Nauczycielki otrzymują 90% podwyższonych płac nauczycieli wraz z dodatkami na mieszkanie, dodatki pięcioletnie zaś pobierają w tej samej wysokości co nauczyciele.

Postanowienia zawarte w dwóch pierwszych punktach, odpowiadające uznanej powszechnie konieczności ogólnej i wszechstronnej regulacji płac nauczycielskich, nie wymagają bliższego uzasadnienia. Potrzeba natomiast wyjaśnić powody, które skłoniły Wydział krajowy do tego, że zgodnie z opinią Rady szkolnej krajowej odstąpił od przyjętej w dotychczasowym naszym ustawodawstwie szkolnem zasady równości płac nauczycielskich dla obu płci i że przy sposobności wydatnego tych płac podwyższenia, zaproponował zaprowadzenie pewnej różnicy w płacach na niekorzyść nauczycielek.

Pobudką do tego postanowienia była zawarta w samejże uchwale W. Sejmu wskazówka, polecająca Wydziałowi krajowemu uwzględnienie w wyższej mierze nauczycieli obarczonych rodziną, aniżeli innych.

Starając się uczynić zadość tej wskazówce, nie mógł Wydział krajowy przeoczyć, że w ekonomicznych warunkach bytu ogółu nauczycieli a nauczycielek istnieje znaczna różnica na niekorzyść pierwszych stąd głównie wynikająca, że na nauczycielach ciąży zwykle obowiązki utrzymania rodziny, podczas gdy nauczycielki z nader nielicznymi wyjątkami są wolne od tych obowiązków. Jeżeli przeto przy oznaczeniu wysokości płacy obok innych kryteriów ma być decydującym także moment potrzeb ekonomicznych, to słusznem się wydać musi, aby nauczycielkom, których potrzeby ekonomiczne są w regule bezwarunkowo mniejsze, niż nauczycieli, wymierzono też niższe płace. Okoliczność, że w naszym ustawodawstwie różnicy tej dotychczas nie wprowadzono, tłumaczy się niskim wogóle wymiarem płac nauczycielskich, które uszczuplać trudno było bez naruszenia *minimum* egzystencji. Powód ten ustaje jednak z chwilą tak wydatnego podwyższenia, że płace nawet o 10% zredukowane będą jeszcze znacznie wyższe od dotychczasowych.

W innych krajach koronnych monarchii różnice w płacach nauczycielskich na niekorzyść nauczycielek istnieją od samego początku nowej organizacji szkół ludowych i utrzymują się w mocy także w najnowszych ustawach jak np. w ustawie dolnoaustriackiej z 24. grudnia 1904, która dopiero w r. 1905 weszła w życie. I tak w Karyntyi, Tyrolu, Vorarlbergu, Gorycyi, Istrii i Dalmacyi pobierają nauczycielki tylko 80% płac nauczycieli, w Austrii górnej i Salzburgu mają nie tylko niższą płacę, ale także niższe pięciolecia — w Austrii dolnej i Krainie znacznie niższe dodatki na mieszkanie. Wydział krajowy w swym projekcie nie idzie tak daleko, proponuje bowiem dla nauczycielek płacę i dodatek na mieszkanie w wysokości 90% takichże dochodów służbowych nauczycieli, zaś dodatki pięcioletnie przyznaje nauczycielkom w tej samej podwyższonej kwocie, jak nauczycielom.

Effekt finansowy tej różnicy w płacach wyraża się w cyfrze przeszło pół miliona koron.

Wydział krajowy uważa za swój obowiązek wyraźnie przytem zaznaczyć, że polecenie Wys. Sejmu uwzględnienia w wyższej mierze nauczycieli obarczonych rodziną, aniżeli innych oraz możliwość uzyskania w powyższy sposób powyższej poważnej sumy na wydatniejsze podwyższenie płac nauczycieli była jedynemi motywami jego decyzji w tym względzie i że dalekim jest od myśli ujemnego oceniania kwalifikacji i działalności nauczycielek, których gorliwa praca nierzadko pełna poświęcenia wśród niekorzystnych często warunków zasługuje na wszelkie uznanie.

Przechodząc do szczegółów swego projektu, Wydział krajowy nadmienia przede wszystkim, że idąc za zdaniem Rady szkolnej krajowej, postanowił nie zmieniać systemu, na którym dawniejsze ustawy a także najnowsza z r. 1905 oparły swe postanowienia o dochodach służbowych nauczycieli.

Pozostawił więc bez zmiany zarówno podział płac nauczycielskich na 4 klasy w szkołach pospolitych a 2 klasy w szkołach wydziałowych, jak i ilość stopni płac istniejących w każdej poszczególnej klasie płacy, zmieniając jedynie na wniosek Rady szkolnej krajowej stosunek procentowy ilości posad w IV. klasie w ten sposób, że analogicznie do innych klas dla $\frac{2}{4}$ posad przeznacza się stopień najniższy, dla $\frac{1}{4}$ części średni, a dla $\frac{1}{4}$ części najwyższy. Pozostawienie nadal dotychczasowego stosunku, według którego $\frac{2}{4}$ posad w tej klasie pobiera najwyższy wymiar płacy, pociągnęłoby za sobą zwiększenie wydatku blisko o 300.000 K, które nie dałoby się dostatecznie uzasadnić wobec tego, że przyznanie w obrębie jednej klasy połowie nauczycieli najniższej płacy w kwocie, która stanowiła dotychczas stopień najwyższy, wydaje się dostateczną poprawą ich bytu.

Jako punkt wyjścia przy regulacji płac nauczycieli stałych, przyjął Wydział krajowy kwotę, stanowiącą obecnie najwyższy stopień płacy w IV. klasie, t. j. 1.000 K, podwyższając następnie płacę o 200 K na każdym stopniu każdej klasy, przyczem jednak najwyższy stopień płacy w klasie niższej równa się najniższemu stopniowi płacy następnej klasy wyższej. Dla II. klasy płac w szkołach wydziałowych, przyjęto, jak jest obecnie, płace I. klasy szkół pospolitych.

Szemat projektowanych płac z uwzględnieniem 10%, obniżenia płac nauczycielek przedstawia się przeto, jak następuje:

A) W szkołach pospolitych.

Płace główne.

	Proponowany wymiar dla nauczycieli dla nauczycielek	Dotychczasowy wymiar	Podwyż- szenie o
IV. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{1000}{900}$	800	200
	$\frac{1}{4}$ $\frac{1200}{1080}$		100
	$\frac{1}{4}$ $\frac{1400}{1260}$	900	300
	$\frac{1}{4}$ $\frac{1600}{1440}$		180
III. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{1400}{1260}$	1000	400
	$\frac{1}{4}$ $\frac{1600}{1440}$		260
	$\frac{1}{4}$ $\frac{1800}{1620}$	1200	400
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2000}{1800}$		240
II. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{1800}{1620}$	1200	600
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2000}{1800}$		420
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2200}{1980}$	1400	600
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2400}{2160}$		400
I. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{2200}{1980}$	1600	600
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2400}{2160}$		380
	$\frac{2}{4}$ $\frac{2400}{2160}$	1800	600
	$\frac{1}{4}$ $\frac{2600}{2340}$		360

B) W szkołach wydziałowych.

Proponowany wymiar dla nauczycieli dla nauczycielek		Dotychczasowy wymiar	Podwyż- szenie o
II. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{2200}{1980}$	1600	$\frac{600}{380}$
	$\frac{2}{4}$ $\frac{2400}{2160}$		$\frac{600}{360}$
	I. klasa	1800	$\frac{600}{360}$
			$\frac{2}{4}$ $\frac{2600}{2340}$

Jak z powyższego zestawienia wynika, podwyższenie głównych płac nauczycieli w porównaniu ze stanem dotychczasowym wyniosłoby w IV. klasie płac na 3 stopniach, po 200, 300 i 400 K, w III. klasie na każdym stopniu po 400 K. Podwyższenie w II. i I. klasie płac w szkołach pospolitych i wydziałowych byłoby jeszcze znaczniejsze, bo wynosiłoby na każdym stopniu po 600 K. Uzasadnia się to jeszcze dotkliwszem podrożeniem warunków bytu w większych miastach naszego kraju, które spowodowało wniesienie przez gminy miast rządzących się ustawą z 13. marca 1889 Nr. 24. Dz. u. kr. specjalnych petycyj do Wys. Sejmu domagających się bardzo wydatnego podwyższenia płac nauczycielskich.

Dodatki na mieszkanie miałyby według projektu Wydziału krajowego być podwyższone w ten sposób, że tym nauczycielom, którzy pobierali te dodatki w skromnym wymiarze 10°/_o dotychczasowej płacy, przyznane one zostają w wysokości 15°/_o płacy podwyższonej, nauczycielom zaś prowizorycznym w gminach wiejskich zaliczonych do IV. klasy płac, którzy dotychczas nie pobierali żadnych dodatków na mieszkanie, miałyby one być przyznane w wysokości 10°/_o.

Wyniki tego podwyższenia dla nauczycieli stałych przedstawia następujące zestawienie:

A) W szkołach pospolitych.

Dodatki na mieszkanie.

Proponowany wymiar dla nauczycieli dla nauczycielek		Dotychczasowy wymiar	Podwyż- szenie o
IV. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{150}{135}$	80	$\frac{70}{55}$
	$\frac{1}{4}$ $\frac{180}{162}$		$\frac{90}{72}$
	III. klasa	100	$\frac{110}{89}$
			$\frac{1}{4}$ $\frac{210}{189}$
III. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{210}{189}$	100	$\frac{110}{89}$
	$\frac{1}{4}$ $\frac{240}{216}$		$\frac{120}{96}$
	$\frac{1}{4}$ $\frac{270}{243}$	140	$\frac{130}{103}$

Proponowany wymiar dla nauczycieli dla nauczycielek		Dotychczasowy wymiar	Podwyższenie o
II. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{270}{243}$	120	$\frac{150}{123}$
	$\frac{1}{4}$ $\frac{300}{270}$	140	$\frac{160}{130}$
	$\frac{1}{4}$ $\frac{330}{297}$	160	$\frac{170}{137}$
I. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{330}{297}$	160	$\frac{170}{137}$
	$\frac{2}{4}$ $\frac{360}{324}$	180	$\frac{180}{144}$

B) W szkołach wydziałowych.

II. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{330}{297}$	160	$\frac{170}{137}$
	$\frac{2}{4}$ $\frac{360}{324}$	180	$\frac{180}{144}$
I. klasa	$\frac{2}{4}$ $\frac{360}{324}$	180	$\frac{180}{144}$
	$\frac{2}{4}$ $\frac{390}{351}$	200	$\frac{190}{151}$

Z powyższego zestawienia okazuje się, że projektowane podwyższenie dodatku na mieszkanie jest również znaczne, wynosi bowiem dla nauczycieli przeciętnie około 100% kwoty z tego tytułu dotychczas pobieranej.

Podwyższenie to uzasadnione jest nadzwyczajnym podrożeniem mieszkań nie tylko w dwóch głównych miastach, ale także w całym kraju.

Połączenie obu powyższych zestawień w jedną tabelę daje obraz ogólnego podwyższenia płac wraz z dodatkami na mieszkanie, które zarazem uwidoczniono w procentach.

Podwyższenie płac głównych i dodatków na mieszkanie.

A) W szkołach pospolitych.

IV. klasa	$\frac{2}{4}$	Nle 200 + 70 = 270 = 30·7%
		Nki 100 + 55 = 155 = 17·6%
	$\frac{1}{4}$	— 300 + 90 = 390 = 39·4%
		180 + 72 = 252 = 25·4%
	$\frac{1}{4}$	— 400 + 110 = 510 = 46·4%
		260 + 89 = 349 = 31·7%
III. klasa	$\frac{2}{4}$	— 400 + 110 = 510 = 46·4%
		260 + 89 = 349 = 31·7%
	$\frac{1}{4}$	— 400 + 120 = 520 = 39·4%
		— 336 = 25·4%
	$\frac{1}{4}$	— 400 + 130 = 530 = 34·4%
		220 + 103 = 323 = 21%

II. klasa	$\frac{2}{4}$	Nle	$600 + 150 = 750$	$= 56.7\%$
		Nki	$420 + 123 = 543$	$= 41.1\%$
	$\frac{1}{4}$	—	$600 + 160 = 760$	$= 49.3\%$
			$400 + 130 = 530$	$= 34.4\%$
I. klasa	$\frac{2}{4}$	—	$600 + 170 = 770$	$= 43.7\%$
			$380 + 137 = 517$	$= 29.4\%$
	$\frac{1}{4}$	—	$600 + 180 = 780$	$= 39.4\%$
			$360 + 144 = 504$	$= 25.4\%$

B) W szkołach wydziałowych.

II. klasa	$\frac{2}{4}$	Nle	$600 + 170 = 770$	$= 43.7\%$
		Nki	$380 + 137 = 517$	$= 29.4\%$
	$\frac{1}{4}$	—	$600 + 180 = 780$	$= 39.4\%$
			$360 + 144 = 504$	$= 25.4\%$
I. klasa	$\frac{2}{4}$	—	$600 + 180 = 780$	$= 39.4\%$
			$360 + 144 = 504$	$= 25.4\%$
	$\frac{1}{4}$	—	$600 + 190 = 790$	$= 35.9\%$
			$340 + 151 = 491$	$= 22.3\%$

Projektowane podwyższenie płac głównych wraz z dodatkiem na mieszkanie wynosi przeto dla nauczycieli 30.7% — 56.7% , dla nauczycielek od 17.6 — 41.1% dotychczasowych ich dochodów służbowych.

Co do dodatków pięcioletnich proponuje Wydział krajowy ich podwyższenie w połączeniu ze stopniowym wzrostem kwot z tego tytułu przyznawanych, w miarę lat służby a to w ten sposób, że pierwsze dwa dodatki, po 5 i 10 roku służby wynosiłyby, jak dotychczas po 100 K, następne dwa, po 15 i 20 roku służby, po 150 K, ostatnie zaś dwa, po 25 i 30 roku służby, po 200 K. Stopniowanie takie, za którym oświadczyła się także Rada szkolna krajowa, jest wskazane ze względu na rosnące w miarę lat wydatki nauczycieli na utrzymanie rodziny i kształcenie dzieci i czyni zadość odnośnej wskazówce, zawartej w uchwale Wys. Sejmu. Podwyższenie dochodu nauczycieli z tego tytułu wynosić będzie w razie uzyskania wszystkich 6 dodatków 300 koron rocznie (zamiast 600 K dotychczasowych otrzymają 900 K) czyli 50% dochodu dotychczasowego. Z tego podwyższenia korzyść powinny w całej pełni także nauczycielki, niesłusznym byłoby bowiem odróżniać je ujemnie od mężczyzn w tym rodzaju dochodu, który jest niejako stwierdzeniem wytrwałej, nienaganej i skutecznej pracy w zawodzie nauczycielskim.

Wszystkie powyższe postanowienia odnoszą się do nauczycieli stałych. Wydział krajowy sądzi jednak, że polepszając byt nauczycielstwa, nie można pominąć także nauczycieli prowizorycznych, których wynagrodzenie minimalne, oznaczone w ustawie, nie odpowiada już teraźniejszym warunkom bytu. Dlatego zgodnie z wnioskiem Rady szkolnej krajowej proponuje:

a) dla nauczycieli tymczasowych bez różnicy płci, mających tylko egzamin dojrzałości, albo tylko egzamin kwalifikacyjny za dyspensą od egzaminu dojrzałości podwyższenie dotychczasowego wynagrodzenia z 600 na 700 K,

b) dla nauczycieli tymczasowych (mężczyzn) posiadających oba egzamina, t. j. zupełną kwalifikację, podwyższenie dotychczasowego wynagrodzenia z 800 na 900 K.

Skutkiem tego wynagrodzenie pierwszej kategorii tych nauczycieli, o ile zajmują posady w miejscowościach należących do pierwszych trzech klas, wynosiłoby wraz z dodatkiem na mieszkanie zamiast dotychczasowych 660 K, 805 K, wynagrodzenie drugiej kategorii zamiast dotychczasowych 880 K, wzrosłoby na 1035 K.

Nauczyciele pomocniczy bez żadnej kwalifikacji pozostaliby przy dotychczasowym wynagrodzeniu 500 K, a zyskaliby tylko dodatek na mieszkanie w wysokości 10% tego wynagrodzenia, o ile zajęci są w gminach wiejskich zaliczonych do IV. klasy płac.

Przedstawivszy szczegóły swego projektu, przystępuje Wydział krajowy do skreślenia efektu finansowego zamierzonej regulacji płac nauczycielskich, opierając się przytem na danych dostarczonych mu z c. k. Rady szkolnej krajowej.

A) Co do nauczycieli stałych.

Aleg. 1.	1) Wydatek na płace nauczycieli i nauczycielek stałych wszystkich klas wraz z dodatkiem na mieszkanie wynosiłby według załączonego (Allegat 1), szczegółowego obliczenia, w razie przyjęcia projektu Wydziału krajowego sumę	10,071.708 K
	Dotychczasowy wydatek według stanu z r. 1906 wynosił	8,269.180 "
	zatem podwyższenie wydatku wynosiłoby	1,802.528 "
	2) Podwyższenie wydatku na dodatki pięcioletnie (dotychczasowy wydatek według budżetu na rok 1906 863.600 K) o	224.500 "

B) Co do nauczycieli tymczasowych.

1) Podwyższenie wynagrodzenia nauczycieli tymczasowych (dotychczasowy wydatek według budżetu na rok 1906 2,154.000 K) o	386.600 "
2) podwyższenie dodatku na mieszkanie z 10% na 15% względnie przyznanie 10% dodatku tym, którzy go dotąd nie pobierali	227.157 "
Ogółem podwyższenie wydatku o	2,640.785 K.

Zaznaczyć przytem należy, że suma ta nie jest ostateczną cyfrą zwiększonego skutkiem projektowanej regulacji wydatku, ponieważ doliczyć do niej trzeba nadto wyższe wydatki na pensye emerytalne, wdowie i sieroce, wynagrodzenia za godziny nadobowiązkowe oraz na koszty przesiedlenia, które to wyższe wydatki będą tylko naturalnem następstwem podwyższenia płac zasadniczych.

Oznaczenie choćby w przybliżeniu wynikającego stąd wzrostu wydatków jest na razie niemożliwe, można jednak z wszelkiem prawdopodobieństwem przypuszczać, że łączna suma zwiększonego skutkiem projektowanej regulacji płac wydatku po doliczeniu tych kwot dodatkowych dosięgnie w roku 1908 wysokości trzech milionów koron.

Wobec tego ogólna suma wydatku na płace nauczycieli wzrośnie w r. 1908 z uwzględnieniem normalnego przyrostu w latach 1907 i 1908, do wysokości około 15 milionów koron.

Wydział krajowy przygotowując swój projekt, miał tę cyfrę przed oczyma. Jeżeli zaś mimo to postanowił wystąpić z wnioskiem przeprowadzenia regulacji płac nauczycielskich na tak szeroką skalę, uczynił to po dojrzałej rozwadze i w głębokim przekonaniu, że interes szkolnictwa ludowego bezwzględnie tego wymaga.

Z drugiej strony musi Wydział krajowy dać także wyraz przeświadczeniu, że w przedłożonym projekcie interesa nauczycielstwa zostały w słusznej mierze uwzględnione. W tem przeświadczeniu utwierdza go nietylko okoliczność, że samo podwyższenie płac łącznie z dodatkami na mieszkanie, nie licząc podwyższonych dodatków 5 letnich i innych skutkiem podwyższenia płac zwiększonych dochodów, przedstawia u nauczycieli przeciętnie około 41%, u nauczycielek zaś przeciętnie około 27% dotychczasowych dochodów służbowych, ale także porównanie płac projektowanych z płacami nauczycielskimi w innych krajach koronnych monarchii.

Aleg. 2. Jak z załączonej (allegat 2) tabelki porównawczej płac przekonać się można, projektowana minimalna płaca najniższej klasy w Galicyi, jest wyższą od takiejże płacy na Bukowinie, w Tyrolu, Styryi, Dalmacyi i Vorarlbergu, maksymalna zaś płaca (z wszystkimi dodatkami 5 letnimi) w najniższej klasie jest wyższą od takiejże płacy w Morawii, na Bukowinie, w Austryi dolnej, Salzburgu, Tyrolu, Karyntyi, Istrii, Gorycyi, Krainie, Dalmacyi i Vorarlbergu. Projektowana płaca maksymalna w szkołach pospolitych w Galicyi (bez głównych miast) przewyższa takąż płacę w Morawii, na Bukowinie, w Austryi górnej, Salzburgu, Tyrolu, Styryi, Karyntyi, Istrii, Gorycyi, Krainie, Dalmacyi i Vorarlbergu.

Jeszcze korzystniej przedstawia się wynik porównania projektowanych płac w szkołach wydziałowych, albowiem płaca minimalna projektowana w kwocie 2.530 K dla nauczycieli tych szkół w Galicyi, jest najwyższą w całej monarchii, zaś płaca maksymalna projektowana dla tych nauczycieli w kwocie 3.890 K jest niższą jedynie od takiejże płacy na Szlązku, w Czechach, Morawii, Austrii dolnej, Salzburgu i Tryeście.

Wniosku co do pokrycia wydatku, jaki wyniknie z projektowanej niniejszem regulacji płac nauczycielskich, Wydział krajowy obecnie nie przedkłada, ponieważ regulacja płac według projektu wejść ma w życie dopiero z dniem 1. stycznia 1908. Wydział krajowy ogranicza się jedynie na stwierdzeniu, że ani obecne ani przewidywane w najbliższych latach dochody Skarbu krajowego na pokrycie tego wydatku nie wystarczą, a gdy pokrywanie wydatku stałego, co rok powtarzającego się, — w drodze pożyczki sprzeciwiałoby się elementarnym zasadom gospodarki finansowej, nie pozostanie nic innego, jak szukać pokrycia w drodze podwyższenia dodatków krajowych do podatków. Jakkolwiek nowe to i znaczne stosunkowo obciążenie dotkliwym będzie dla ludności opodatkowanej, to jednak Wydział krajowy nie wątpi, że kraj chętnie poniesie tę ofiarę w interesie dalszego rozwoju oświaty, w której słusznie upatruje rękojmię lepszego na przyszłość bytu.

Aleg. 3. Przedkładając (w allegacie 3) projekt zmiany Art. 11. 13. 16. i 63. ustawy z dnia 11. czerwca 1905 Nr. 73. Dz. u. kr. zawierających postanowienia, które w myśl niniejszego sprawozdania mają być innemi zastąpione, nadmieniam Wydział krajowy, że polecenia zawartego w ostatnim punkcie uchwały W. Sejmu co do zapewnienia wszystkim nauczycielom na wsi mieszkania i opału w naturze nie mógł ściśle wykonać, ponieważ urzeczywistnienie tego żądania natrafiłoby obecnie w praktyce na niepokonane trudności. Poleceniu temu stało się jednak po części zadość o tyle, że według projektu wszyscy nauczyciele na wsi pobierać odtąd mają dodatek na mieszkanie. Kwestya zapewnienia mieszkania w naturze tym nauczycielom na wsi, którzy go dotąd nie posiadają, jest w związku ze sprawą projektowanej na szeroką skalę akcji budowy nowych budynków szkolnych, będącej przedmiotem osobnego sprawozdania Wydziału krajowego. Pomyślnie załatwienie tej sprawy byłoby niejako uwieńczeniem dzieła polepszenia bytu nauczycieli szkół ludowych.

Kończąc na tem swe sprawozdanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

załączony projekt ustawy zmieniającej Art. 11, 13, 16. i 63. ustawy kraj. z 11. czerwca 1905 Nr. 73. Dz. u. kr. „O stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych“.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy;
St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

2. Dodatki na mieszkanie

40	nauczycieli	po	270 K	rocznie	.	.	.	10.800 K	
127	"	"	240 "	"	.	.	.	30.480 K	
254	"	"	210 "	"	.	.	.	53.340 "	
Suma dodatków nauczycieli								94.620 K	
Nauczycielki 90% tych dodatków								85.158 "	179.778 K
Suma wydatków III. klasy								1,679.258 K	

II. Klasa pospolita.

Ogół nauczycieli 546 w tem j. w. 273 nauczycieli i 273 nauczycielek.

1. Płace

$\frac{2}{4}$	nauczycieli	t. j.	137	po	1.800 K	.	.	.	246.600 K
$\frac{1}{4}$	"	"	68	"	2.000 "	.	.	.	136.000 "
$\frac{1}{4}$	"	"	68	"	2.200 "	.	.	.	149.600 "
Suma płac nauczycieli								532.200 K	
Nauczycielki 90% tych płac								478.980 "	
Ogółem płace II. klasy pospolitej								1,011.180 K	

2. Dodatki na mieszkanie

25	nauczycieli	po	330 K	rocznie	.	.	.	8.250 K	
68	"	"	300 "	"	.	.	.	20.400 "	
137	"	"	270 "	"	.	.	.	36.990 "	
Suma dodatków na mieszkanie								65.640 K	
Nauczycielki 90% tych dodatków								57.076 "	122.716 "
Suma wydatków II. klasy pospolitej								1,133.896 K	

I. Klasa pospolita.

Ogół nauczycieli 95 z czego j. w. 47 nauczycieli i 47 nauczycielek.

1. Płace

$\frac{2}{4}$	nauczycieli	t. j.	24	po	2.200 K	.	.	.	52.800 K
$\frac{2}{4}$	"	"	24	"	2.400 "	.	.	.	57.600 "
Suma płac nauczycieli								110.400 K	
Nauczycielki 90% tych płac								99.360 "	
Ogółem płace I. klasy pospolitej								209.760 K	

2. Dodatki na mieszkanie

16	nauczycieli	po	360 K	rocznie	.	.	.	5.760 K	
24	"	"	330 "	"	.	.	.	7.920 "	
Suma dodatków nauczycieli								13.680 K	
Nauczycielki 90% tych dodatków								12.312 "	25.992 "
Suma wydatków I. klasy pospolitej								235.752 K	

II. klasa wydziałowa.

Ogół nauczycieli j. w. 196, z czego 98 nauczycieli i 98 nauczycielek.

1. Płace:

$\frac{2}{4}$	tj.	49	nauczycieli	po	2.200 K	.	.	.	107.800 K
$\frac{2}{4}$	tj.	49	nauczycieli	po	2.400 K	.	.	.	117.600 "
Suma płac nauczycieli								225.400 K	
Nauczycielki 90% tych płac								202.860 "	
Ogółem płace II. klasy wydziałowej								428.260 K	

2. Dodatki na mieszkanie:

27 nauczycieli po 360 K rocznie	9.720 K	
49 " " 330 " "	16.170 "	
Suma dodatków nauczycieli	25.890 K	
Nauczycielki 90% tych dodatków	23.301 "	49.191 K
Suma wydatków II. klasy wydziałowej		477.451 K.

I. klasa wydziałowa.

Ogół nauczycieli j. w. w 40, z czego 20 nauczycieli i 20 nauczycielek.

1. Płace:

$\frac{2}{4}$ t. j. 10 nauczycieli po 2.400 K	24.000 K	
$\frac{2}{4}$ t. j. 10 " " 2.600 "	26.000 "	
Suma płac nauczycieli	50.000 K	
Nauczycielki 90% tych płac	45.000 "	
Ogółem płace I. klasy wydziałowej		95.000 K.

2. Dodatki na mieszkanie:

5 nauczycieli po 390 K rocznie	1.950 K	
10 " " 360 " "	3.600 "	
Suma dodatków nauczycieli	5.550 K	
Nauczycielki 90% tych dodatków	4.995 "	
Suma	10.545 K	

Do tego dodaje się dla wyrównania błędu w obliczeniu Rady szkolnej krajowej	5.000 "	15.545 "
Suma wydatków I. klasy wydziałowej		110.545 K.

Tabela porównawcza projektowanych płac nauczycielskich z płacami w innych krajach koronnych.

KRAJ	S z k o ł y p o s p o l i t e			S z k o ł y w y d z i a ł o w e		
	płaca naj- niższej klasy	z dodatkiem na mieszk.	płaca maxy- malna z wszyst- kimi 5 leciaми (bez głównych miast)	płaca minimalna	płaca maksymalna	
	minimalna	maksymalna				
Galicja . . .	Nle 1.150 Nki 1.085	2.510 2.349	3.430 3.177	2.530 2.277	3.890 3.591	
Szląsk . . .	1.500	2.480—2.880	3.900	2.500	4.680	
Morawia . . .	1.200	2.240	2.640	1.700	3.400	Berno 4.300
Czechy . . .	1.380	2.580	3.640	2.300	4.100	Praga 4.300
Bukowina . .	1.000	1.600	2.000	1.600	2.760	
Austria dolna	1.360	2.200 2.040	2.960—3.400 2.760—2.840	1.560—2.000	3.880—4.200 3.000—3.040	Nle 4.800 Wiedeń Nki 4.100
Austria górna	1.380 1.265	2.580—2.970 2.015—2.235	3.200 2.900	1.840	3.780	
Salzburg . .	1.320	2.460	2.660	2.000	4.050	
Tyrol . . .	800	1.400	1.560	1.840	2.400	
Styrya . . .	1.000	2.800	3.200	2.400	3.600	
Karyntya . .	1.200 960	1.800 1.440	2.200 1.760	1.800 1.440	3.000 2.400	
Istrya . . .	1.250 1.000	2.150—2.300 1.720—1.840	2.700 2.160	1.850 1.480	3.250 2.600	
Gorycja . . .	1.160 928	1.960 1.568	2.400 1.920	1.760 1.408	2.720 2.176	
Kraina . . .	1.360 1.200	1.840 1.680	2.440 2.280	płace wyznaczone są przez gminy specjalnemi uchwałami		
Dalmacya . .	800 640	1.520 1.216	1.900 1.520	1.400 1.120	2.660 2.128	
Vorarlberg . .	880 660	1.280 990	2.475 1.980	1.840	2.620	
Tryest . . .	2.000 1.600	3.600 2.800	3.900 3.000	2.700 2.200	4.300 3.400	

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim postanawiam, co następuje.

Art. I.

Artykuły 11, 13, 16 i 63 ustawy z dnia 11. czerwca 1905 Nr. 73. Dz. u. kr. „o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych“ znosi się w ich dotychczasowem brzmieniu i mają opiewać, jak następuje:

Art. 11.

A) Roczne płace nauczycieli szkół ludowych publicznych dzielą się na następujące klasy:

a) w szkołach pospolitych:

I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem, dla połowy posad w każdym mieście 2.400 K, a dla drugiej połowy posad 2.200 K.

II. klasa w miastach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 13. marca 1889 Nr. 24 Dz. u. kr. dla $\frac{1}{4}$ części ogółu posad 2.200 K, dla $\frac{1}{4}$ części posad 2.000 K. dla $\frac{2}{4}$ części posad 1.800 K.

III. klasa w gminach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 3. lipca 1896 Nr. 51. Dz. u. kr. dla $\frac{1}{4}$ części ogółu posad 1.800 K, dla $\frac{1}{4}$ części posad 1.600 K, dla $\frac{2}{4}$ części posad 1.400 K.

IV. klasa w reszcie gmin dla $\frac{1}{4}$ części posad w każdym powiecie 1.400 K, dla $\frac{1}{4}$ części posad 1.200 K, dla $\frac{2}{4}$ części posad 1.000 K.

b) w szkołach wydziałowych osobnych i w klasach wydziałowych połączonych z pospolitemi:

I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem, dla połowy posad w każdym mieście 2.600 K, dla drugiej połowy 2.400 K.

II. klasa w innych miastach, dla połowy ogółu posad 2.400 K, dla drugiej połowy 2.200 K.

B) Nauczycielki pobierają 90% plac powyżej dla nauczycieli ustanowionych.

C) Wynagrodzenie nauczycieli i nauczycielek tymczasowo ustanowionych oznacza Rada szkolna krajowa; nie może ono jednak

a) dla nauczyciela, który złożył egzamina dojrzałości i kwalifikacyjny, wynosić mniej niż 900 K, dla nauczycielki zaś mniej niż 800 K.

b) dla nauczyciela lub nauczycielki mających egzamin dojrzałości albo egzamin kwalifikacyjny za dyspensą od egzaminu dojrzałości, wynosić mniej niż 700 K;

c) dla personelu nauczycielskiego pomocniczego bez kwalifikacji wynosić mniej niż 500 K.

Art. 13.

Oprócz płacy przyznaje Rada szkolna krajowa nauczycielom stałym na przedstawienie Rady szkolnej okręgowej z funduszu szkolnego krajowego dodatek pięcioletni za każde pięć lat nienagannej i skutecznej służby, licząc od dnia stałej nominacji przy publicznych szkołach ludowych.

Rok lub lata służby nieskutecznej lub nagannej nie będą wliczane do lat uprawniających do przyznania dodatku pięcioletniego. Lata służby w ten sposób potrącić się mające oznaczone być mają w każdym przypadku przy służbie nagannej orzeczeniem Rady szkolnej krajowej, skazującym nauczyciela na karę dyscyplinarną a przy nieskuteczności służby, orzeczeniem Rady szkolnej okręgowej, opierającym się na wizytacji szkoły co najmniej dwukrotnej w ciągu jednego roku i stwierdzającym, że nieskuteczność służby nastąpiła z winy nauczyciela.

Dodatek pięcioletni przyznany być może najwięcej sześć razy i wynosi za pierwsze dwa pięciolecia (po 5 i 10 roku służby) po 100 K, za następne dwa pięciolecia (po 15 i 20 r. służby) po 150 K, za ostatnie dwa pięciolecia (po 25 i 30 r. służby) po 200 K.

Dodatki pięcioletnie zapadłe przed wejściem w życie ustawy z 11. czerwca 1905 Nr. 73. Dz. u. kr. mają być utrzymane według postanowień ustaw wówczas obowiązujących.

Dodatki pięcioletnie już przyznane mają być podwyższone stosownie do postanowień niniejszej ustawy.

Wrazie nadania posady w szkołach galicyjskich nauczycielowi zajmującemu posadę w innym królestwie lub kraju koronnym, w Radzie państwa reprezentowanym, należy mu policzyć, stosownie do powyższych postanowień, lata służby stałej spędzonej na poprzednich posadach, do wymiaru dodatków pięcioletnich, o ile w owym kraju bywa przestrzegana pod tym względem zasada wzajemności.

Art. 16.

Każdemu stałemu dyrektorowi, stałemu kierownikowi szkoły, tudzież nauczycielowi szkoły jednoklasowej należy się stosowne wolne mieszkanie, ile możliwości w budynku szkolnym.

W braku takiego mieszkania należy się im z funduszu szkolnego miejscowego wynagrodzenie, którego wysokość

oznaczy Rada szkolna okręgowa w każdym poszczególnym przypadku, porozumiawszy się ze stronami obowiązani do dostarczenia mieszkania nauczycielowi.

Czy tymczasowemu dyrektorowi lub kierownikowi szkoły ma być przyznane wolne mieszkanie, czy też wynagrodzenie za mieszkanie i w jakiej wysokości, orzeka również Rada szkolna okręgowa w ten sam sposób w każdym poszczególnym przypadku.

Wszyscy inni nauczyciele stali a w miastach i miasteczkach, niemniej w gminach wiejskich zaliczonych do III. klasy płac, także tymczasowi, pobierają dodatek na mieszkanie wynoszący 15°/_o, zaś tymczasowi nauczyciele w gminach wiejskich zaliczonych do IV. klasy płac także dodatek wynoszący 10°/_o ich płacy, względnie ich wynagrodzenia.

Art. 63.

Postanowienia tej ustawy, w których mowa jest o nauczycielu, odnoszą się także do nauczycielek z wyjątkiem Art. 9, ustęp a) i b), Art. 11, ustęp A), oraz Art. 36, 43—49, 52, 54. i 55.

Art. II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1908.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu ministrowi wyznań i oświaty.
